

ADAY MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN PIYANO EĞİTİMİ SÜRECİNDEKİ BİREYSEL ÇALIŞMA YÖNTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ezgi BABACAN¹

ÖZET

Bu araştırma müzik öğretmeni adaylarının piyano eğitimi sürecindeki bireysel çalışma yöntemlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma betimsel niteliktedir ve ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ikinci sınıf dördüncü dönem öğrencilerinden, piyano eğitimi dersini üç dönem tekrara kalmadan geçen 15 kişi oluşturmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda öğrencilerin yeni bir piyano eserini bireysel olarak çalışma sürecinde izledikleri yol ve uyguladıkları çalışma yöntemlerinin değerlendirilmesi için başlangıç piyano eğitimi temel teknik ve müzikal davranışlar belirlenerek gözlem formu oluşturulmuştur. Gözlem formu ile elde edilen verilerin analizinde SPSS (v18.0) programı kullanılarak ağırlıklı ortalama, yüzde, frekans ve davranışlar arasındaki farklılığın ölçümü için pearson X2 (ki-kare) testi uygulanmış ve sonuçları yorumlanmıştır. Araştırma sonucuna göre bireysel çalışma sürecinde öğrencilerin piyanoda oturma pozisyonundaki mevcut davranışları sıklıkla uyguladıkları; deşifre öncesi parçanın incelenmesi, deşifre ve çalışma aşamasındaki davranışları nadiren uyguladıkları; yorumlama aşamasındaki davranışların ise uygulanmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada korelasyon analizi sonucu, piyano eğitiminde bireysel çalışma sürecindeki her bir aşamanın birbirine pozitif yönde bağlantılı ve birbiri üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Piyano Eğitimi, Aday Müzik Öğretmenleri, Çalışma Yöntemleri

¹ Arş.Gör.Dr./Necmettin Erbakan Üniversitesi G.S.E.B. Müzik Eğitimi ABD, ezgibabacan@hotmail.com

EVALUATION OF INDIVIDUAL STUDY METHODS OF MUSIC TEACHER CANDIDATES IN PIANO EDUCATION PROCESS

ABSTRACT

This research is carried out to evaluate the music teacher candidates' individual working methods in piano education process. Research is descriptive, and relational survey model has been applied. The sample group of the study has been consisted of 15 students (from Necmettin Erbakan University - Faculty of Education - Fine Arts / Music Training Dept. 2nd grade - 4th term) who have accomplished past three terms without any fail. After determining the basic techniques and musical behaviors for piano education, an observation form has been created. This form has been used to evaluate the study methods and working steps of students in process of studying a new piano piece. The data received from observation form has been analysed by SPSS (v18) software. To measure frequency (f), percentage (%), average (x), differences of behaviors, Pearson χ^2 test has been applied. According to results in the process of individual study; the students are often performing right sitting position, analysing the piece before start reading it, seldomly performing the behaviors in reading and studying steps, and not performing the behaviors in interpretation step. The correlation analysis indicates that each steps of individual studying process in piano education have connection with each other in positive way and have great effectiveness on other steps.

Keywords: Piano Education, Music Teacher Candidates, Working Methods

1. GİRİŞ

Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin en önemli ve anlamlı öğelerinden birisidir. Çalgı eğitiminin amacı, temelde çalgı çalma becerisini geliştirmek, müzik bilgisini artırmak ve müzik sevgisini aşılamaktır (Özen, 1995:32). İlköğretimden itibaren başlayan müzik eğitimi sürecinde çalgı eğitiminin üzerinde önemle durulması, düzenli ve sistemli bir şekilde devam ettirilmesi bu sürecin sağlıklı işlemesi açısından önemlidir. Burada en büyük görev, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlara ve bu kurumlarda yetişen müzik eğitimcilerine düşmektedir. Müzik eğitimi bölümlerinde eğitim gören aday müzik öğretmenlerinin, bu kurumlarda verilen çalgı eğitimini yeterli oranda kullanabilecek düzeyde öğrenmeleri, ileride verilecek çalgı eğitim ve öğretim etkinliklerinin niteliğini büyük ölçüde etkileyecektir.

Müzik Eğitimi Anabilim Dalları gibi mesleki eğitim veren kurumlarda piyano, çalgı eğitimi içerisinde her öğrencinin öğrenmesi gerekli olan temel bir çalgı olarak eğitimi verilmekte, bununla birlikte işitme, ses eğitimi, armoni gibi temel müzik eğitimi derslerinde eğitim ve eşlik çalgısı olarak kullanılmaktadır. Ercan'a göre (1990:33), iyi bir piyano eğitimi almış ve çalgısına hakim bir öğretmen, piyano ile okul şarkılarına eşlik edebilecek, bizzat kendisi çalarak müzik dinletme gibi etkinliklerde bulunabilecektir. Bu nedenle öğrenci, eğitim süreci içerisinde, piyanoyu çalma becerisini geliştirirken, aldığı eğitimin bilincinde olmalı, ne yapması ve nasıl çalışması gerektiğini çok iyi bilmelidir. Piyano eğitimi süreci, piyano çalmaya yönelik temel teknik ve müzikal davranışların öğrenilmesini kapsamaktadır. Bu süreçte başlangıç aşamasından itibaren doğru oturuş, el pozisyonu, klavye üzerindeki notaların yerlerini tanıma, nota okuma, ritim, tempo gibi temel unsurlarla, melodi, armoni, dinamikler, parmak, kol ve bedensel hareketlere bağlı çalış teknikleri ve müzikalite gibi pek çok temel teknik ve müzikal davranışları içermektedir (Babacan, 2010:46). Piyano çalma becerisi, bütün bu unsurların bilinçli bir şekilde düzenli ve disiplinli çalışılmasıyla gerçekleşmektedir.

“Müzikten soğumamak için piyano çalan bireyin yavaş yavaş ve sıklıkla çalışması veya eğitilmesi gerekir. Ayrıca piyano çalma becerisi kazanmak için daima bir müzik anlayışı oluşturmalı, hedef belirlemeli; bu anlayış ve hedef doğrultusunda üst düzeyde bir performans göstermeye çalışmalıdır” (Gasimova 2010:100).

Piyano eğitiminde ilk temel adım öğrencilerin duruş, oturma ve el pozisyonlarını öğrenmesiyle başlamaktadır. Piyanoda duruş ve oturma pozisyonu, taburenin yüksekliğinin ayarlanması, vücut ağırlığının tabure üzerindeyken dengelenebilmesi, piyanoya olan uzaklık mesafesinin ve ayakların pozisyonun ayarlanabilmesi davranışlarının bütününe kapsamaktadır. El pozisyonu ise avuç içi yüksekliği, parmakların uzunluğuna bağlı olarak doğal duruşu, bilek ve ön kolun

paralellığı ile bütün olarak sağlanmaktadır. Agay (1981:13), ilk derslerde öğrencilerin piyanoya nasıl oturacağını ve doğru duruş tekniğini anlatırken şu önerilerde bulunmuştur: Ayaklar pedalların önüne ve gövde klavyenin orta kısmına gelecek şekilde tabureye oturulmalı; taburede oturma yüksekliği dirseklerin klavye hizasında olacak şekilde ve kolların rahat hareket edebileceği mesafede ayarlanmalı; taburede tüm ağırlık geriye verilmeden oturulmalı; tüm vücut rahat olmalı, sırt bölgesi sertleşmeden çok hafif öne doğru meyilli olmalı; üst kol serbest kalırken ön kol, bilek ve eller klavye hizasında olmalı; kollar yükseldiğinde ve dirsek vücuttan yana doğru dışarı hareket ettiğinde omuzlar kalkmamalıdır.

Başlangıç aşamasında, oturma pozisyonu ile birlikte temel teknik ve müzikal öğelerin öğrenilmesi de paralel olarak yürümektedir. Bu süreç, yeni öğrenilen teknik ve müzikal davranışları içeren etüt ve egzersizlerin bireysel çalışmalarla tekrar edilmesi ve yeni etüt ve parçalarda davranışların uygulanarak pekiştirilmesi ile devam etmektedir. Türkmen' e göre (2008:5) piyano eğitimi, piyano başındaki oturuş, duruş, el ve kol konumlarının doğru olarak kullanılmasını sağlayan, hız ve gürlük ifade eden terimlerinin kavranmasını ve değişik tekniklerin, farklı dönemlere ait etüt ve eserlerin çalınmasını gerektiren ve aynı zamanda deşifre becerilerinin gelişmesini amaçlayan bir eğitim sürecidir.

Piyano eğitiminde bireysel çalışma süreci, genel olarak yeni bir parçaya başlanıyor ise eserin incelenmesi, deşifre çalma, eserin ayrıntılı çalışılması ile bütün olarak yorumlanması aşamalarını içerir. Büyükkayıkçı'ya göre (2004:17) bireysel çalışmaya başlamadan önce çalışma sürecinin akıllıca planlanması, çalışmada teknik alıştırtma ve etütlere, eserlere, eski eserlerin tekrarlarına, ezber ve deşifre çalışmalarına yer verilmesi önemlidir. Gökbudak (2002:163-168) yeni bir parça öğrenilirken öğrencilerin izleyeceği yolları; altyapının oluşturulması, parçanın çalınma aşaması ve bütün olarak yorumlama aşaması şeklinde basamaklara ayırmıştır. Eserin incelenme aşamasında öğrencinin eserin bestecisi, dönemi, form bilgisi, zorluk derecesi, edisyonu gibi konularda eseri okuyarak anlamaya çalışması önemlidir. Ayrıca öğrenci eğer bir eğitimci denetiminde çalışmıyorsa parça seçimini kendisi yapacaktır. Bu noktada öğrencinin piyano edebiyatı hakkında yeterli bilgisinin olması, ne istediğini çok iyi bilmesi beklenir. Bununla birlikte eser içerisindeki çalış teknikleri (legato, staccato vb.), parmak numaraları, nüansların incelenmesi ve temposuna karar verilmesi gerekmektedir (Gökbudak, 2002:163-165).

Eserin çalışma aşamasında ağır bir tempoda deşifre çalışmasının yapılması, genel olarak fikir edinilen eserin problemlı bölgelerinin tespiti ve küçük bölümler halinde özel çalışmaların yapılarak çözümlenmesi bireysel çalışma sürecinde gerekli çalışmalardır. Sonrasında ezber çalışmaları ve eserin bütün olarak yorumlanma süreci gelmektedir. Fenmen'e göre (1991:31) henüz çalışılmamış bir eserin ilk görüşte çalınmasına deşifre etmek denir ve iki türlü uygulanmaktadır: Birincisi,

eserin yavaş ve her notasının incelenerek okunması, ikincisi ise eserin temposuna yakın hızda, temiz çalmaya dikkat etmekten daha çok karakterine ve anlatımına dikkat ederek okunmasıdır. Piyano eğitimi sürecinde deşifre çalışmalarına özen gösterilmesi, eserlerin çalıştırılması ve çalınması aşamasında öğrenciye büyük kolaylık sağlar. Ayrıca farklı eserler deşifre etmek değişik bestecileri ve müzik dönemlerini daha iyi tanımayı sağlar. Böylelikle piyano edebiyatı daha yakından incelenmiş olur, teknik ve yorum geliştirme açısından da büyük imkanlar sunar (Türkmen, 2008:5-6). Tufan'a göre (2000:102) deşifre çalışmalarına başlangıç aşamasında öğrenci parçanın ölçü değerini ve temposunu gözden geçirmeli, parmak numaralarının ve başlangıç pozisyonlarının doğru yerleştirilmesine özen göstermeli, parçanın donanımına dikkat etmeli ve deşifre sırasında ellerine bakmadan çalmaya çalışması konusunda bilgilendirilmelidir (Akt:Türkmen, 2008:8). Deşifre çalarak genel hatlarıyla tanınan eserin metronom kullanılarak ağır bir tempodan başlayıp hızlandırma çalışmasının yapılması, çalış tekniklerinin (legato, staccato vb.), parmak numaralarının, anlatım ve gürlük terimlerinin ezberlenmesine de yardımcı olacaktır. Gökbudak'a göre (2002:166) eserin metronomla çalışma adımı, öğrencinin ne yapması gerektiğini bilinçli bir şekilde algıladığı andan itibaren başlayarak alışkanlıkların belirgin ve güçlü hale geldiği ana kadar devam etmelidir. Bu süreçte eserin problemli olan pasajları belirginleşeceğinden, öğrenci eserin bir periyot ya da cümlesini, gerektiğinde motifleri ya da özel pasajları tek tek alarak küçük bölümler halinde özel çalışmalar yapacaktır. Agay'a göre (1981:15) çalışma sürecinde, parça uygun müzikal kısımlara bölünmeli ve sırasıyla çalışılmalıdır. Bu bölümlerin uzunluğu parçanın stiline, yapısına ve teknik zorluklarına göre belirlenmelidir. Genellikle daha yoğun konsantrasyon gerektiren polifonik bir parça, basit yapıdaki parçaya göre daha küçük bölümlere ayrılabilir. Bu çalışma bölümleri belirli teknik ve müzikal problemleri kapsayacak büyüklükte olmalıdır. Bu bir tür motif, cümle, ya da pasaj kadar, daha uzun genişletilmiş bir cümle, periyot hatta parçanın kendi bir bölümü bile olabilir. Burada genellikle ölçü çizgileri değil müzikal form öğeleri rehber olmalıdır. Eserin çalışma sürecinde Cerit'e göre (2010:23) çalışılan pasajlarda farklı ritim kalıpları kullanma, yavaş tempodan başlayarak metronom yardımıyla kademeli olarak hızlandırma veya pasajda dikkat edilmesi gereken yerleri renkli kalemlerle işaretleme vb. yöntemler kullanmak yararlı olacaktır. Bireysel çalışma sürecinde küçük bölümlerin parçalar halinde özel olarak çalışılması ve metronomla kademeli hızlandırma çalışmaları parçanın ezberlenmesine de büyük ölçüde yardımcı olmaktadır. Eroğlu'na göre (2010:2) "bir parçanın tam olarak ezberlenmesi, ancak parçanın yapısının tüm ayrıntılarıyla kavranması sayesinde mümkün olabilir. Bunu sağlamak için, parçanın ilk deşifresi yapıldıktan sonra, parçanın yapısını oluşturan tüm öğeler genelden özele doğru ayrıştırılır. Armonik yapı, melodik yapı ve biçimsel yapının yanında parmak numaraları da analiz edilir, artikülasyon işaretleri ve nüans değişimleri de özel olarak çalışılır." Bernstein'e göre (1981:108) "Parçanın temposunun kontrollü olması çok önemlidir. Uzun nota değerliklerini kısa nota değerliklerine bölerek ya da bölünen bu kısa değerlikleri

noktalı tartımlar içerisinde çalmak tempo kontrolü için faydalı olacaktır. Kreşendolar daha hızlı çalmaya, diminuendolar ise yavaş çalmaya teşvik edici dinamiklerdir. Bu dinamiklerde oldukça dikkatli olmak gerekir. Parçanın son aşamasına gelindiğinde elde edilen tempo ne olursa olsun asla müzikallik çerçevesinde çalınabilecek hızın ötesinde çalınmamalıdır” (Akt:Pirgon, 2009:23).

Eserin yorumlanma aşamasında önemli olan nokta eserin en iyi şekilde ifade edilmesidir. Fenmen (1991:21) bir eserin ifade edilmesini, o eserin karakterini, ruhunu, anlamını belirtmek, dinleyiciye duyurmak olarak tanımlamıştır. Bu noktada müzikçinin dikkat etmesi gereken noktaları şu şekilde belirtir: Eserin bestecisi ve yaşadığı dönem hakkında bilgi sahibi olmak; eserin hangi formda yazıldığını bilmek; eserin karakteri ve anlamını hissetmek; kavrayışı ifade edebilecek müzikal ve teknik sorunlar ile uğraşmak.

Hedeflenen amaca ulaşmak için, piyano eğitimcisinin rehberliğinde izlenen yöntem ve tekniklerle birlikte öğrencinin sistemli ve verimli çalışması önemlidir. Piyano eğitimcisi ile izlenen yöntem ve teknikler ne kadar iyi olursa olsun, öğrencinin çalışması yetersiz ve plansız ise eğitim süreci yavaşlar ve güçleşir (Çimen, 1994:138). Bu nedenle piyano eğitiminde süreklilik için, öğrencinin derslere devamlılığının yanında, bireysel çalışmalarını her gün programlı bir şekilde yapması gerekmektedir. Bununla birlikte, düzenli çalışma programı içerisinde öğrenci, nasıl çalışması gerektiğini de çok iyi bilmelidir. Bu, öğrencinin çalışma saatlerini verimli değerlendirebilmesi ve çalgısından uzaklaşmaması açısından önemlidir. Bu noktada eğitimcinin öğrenciye bireysel çalışma sürecinde nasıl çalışacağına dair rehberliği önem kazanmaktadır. Varılması gereken hedef; öğrencinin planlı, sistemli ve bilinçli bir çalışma yapabilmesini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır.

Ercan’a göre (2008:107) “Ödevlerini nasıl ve ne şekilde çalışacaklarını, zamanlarını nasıl verimli bir şekilde kullanacaklarını yeterince bilmeyen öğrenciler genellikle alıştırma yapma konusunda da yerleşmiş bir fikre sahip değildirler. Böylece denetimden uzak bir şekilde piyano başında geçirilen zaman onlar için verimli olmaktan çok, gerekli çalışmalar ve zaman kaybı sonucunda bıkkınlık, yorgunluk getirecektir.”

Bu araştırma ile müzik öğretmeni adaylarının piyano eğitimi sürecindeki bireysel çalışma yöntemlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin bireysel çalışmaları sürecinde uyguladıkları temel teknik ve müzikal davranışları ne ölçüde uygulamaktadır?

2. Öğrencilerin bireysel çalışmaları sürecinde uyguladıkları çalışma yöntem ve tekniklerin bulunduğu aşamaların birbirlerine olan ilişkilerinde anlamlı bir fark var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Araştırma betimsel niteliktedir ve ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2012-2013 öğretim yılı ikinci sınıf dördüncü dönem öğrencilerinden, piyano eğitimi dersini üç dönem tekrara kalmadan geçen 15 kişi oluşturmuştur. Gözleme katılan 15 öğrencinin, 12'si kız, 3'ü erkek olup, bu öğrencilerin % 6,7'si 18, % 33,3'ü 19, % 40'ı 20, % 13,3'ü 21 ve % 6,7'si 22 yaşındadır.

2.2 Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi:

Araştırmada amacı doğrultusunda öğrencilerin bireysel olarak yeni bir piyano eserini çalışma sürecinde izledikleri yol ve uyguladıkları çalışma yöntemlerinin değerlendirilmesi için başlangıç piyano eğitimi temel teknik ve müzikal davranışlar belirlenerek gözlem formu oluşturulmuştur. Oluşturulan formun kapsam geçerliği için iki uzman görüşüne başvurulmuş, uzman değerlendirmesi doğrultusunda form yeniden yapılandırılmış ve yapılan gözlem, beşli dereceleme ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir. “Kapsam geçerliğine sahip bir test, ölçülecek davranış alanı için iyi bir davranış örnekleme sahiptir. Kapsam geçerliğini test etmede kullanılan mantıksal yollardan biri uzman görüşüne başvurmaktır” (Büyüköztürk, 2007:168). Formun güvenilirliği için Cronbach alfa güvenilirlik türü kullanılmış, cronbach alfa katsayısı ,976 olarak hesaplanmıştır. Gözlem formundaki beş ana davranışın içerisinde aynı maddeler bulunduğundan, tek maddeden oluşan yorumlama aşaması hariç her bir davranışın kendi içerisindeki cronbach alfa katsayıları ayrı ayrı hesaplanmıştır. Buna göre: piyanoda pozisyon: ,974; deşifre öncesi öğrencinin parçayı incelemesi: ,862; deşifre aşaması: ,927; çalışma aşaması: ,942. Gözlem süresi iki saat olarak belirlenmiş ve bu süre içerisinde öğrenciye hiçbir müdahalede bulunulmadan öğrencinin çalışmanın amacı doğrultusunda seçilen eseri çalışması istenmiştir. Gözlem araştırmacı tarafından yapılmıştır. Gözlem formunda yer alan davranışlar beş ana başlık altında toplanmıştır ve 31 alt kriterden oluşmaktadır. Bunlar:

2.2.1. Piyanoda Pozisyon

Öğrencinin tabureyi doğru yerleştirebilmesi, oturma pozisyonunda vücut ağırlığını tabure ile klavye arasında dengeli bir biçimde paylaşırabilmesi, öğrencinin oturma pozisyonunda piyanoya uzaklık mesafesi ve ayakların pozisyonu

2.2.2. Deşifre Öncesi Öğrencinin Parçayı İnceleme Aşaması

Parçanın tonuna ve ton değişikliklerine, ölçü sayısına, türü/biçimine, temposuna dikkat etmesi, parça içerisindeki tekrar, dolap, senyo ve d.c. (da capo) gibi işaretlere dikkat etmesi, sağ eldeki ve sol eldeki ezgiyi incelemesi, parça içerisindeki dizileri, akorları, arpejleri vb. İncelemesi ve parça içerisindeki tekrarlayan fikirleri görmesi

2.2.3. Deşifre Aşaması

Parçaya doğru konum ve sestem başlaması, parçayı çok ağır çalması, parmak numaralarına dikkat etmesi, parça içerisindeki ton değişikliklerine ve altere edilmiş seslere dikkat etmesi, tekrar, dolap, senyo ve d.c. gibi işaretlere dikkat etmesi, parça içerisindeki legato, staccato gibi çalış tekniklerine dikkat etmesi, (8va) oktav işaretlerine dikkat etmesi, parçayı düzenli vuruşlar içerisinde baştan sona çalması.

2.2.4. Çalışma Aşaması

Parçayı küçük bölümlere ayırarak çalışmalar yapması; küçük bölümler içerisinde özel çalışmalar yapması; çalış tekniklerine (legato, staccato vb.), parmak numaralarına dikkat etmesi; metronom kullanması; parça içerisindeki gürlük terimlerine (p, f, mf, crescendo, diminuendo vb.) ve anlatım terimlerine dikkat etmesi (grazioso, legermente vb.); parçayı temposuna yakın hızlandırma çalışmaları yapması; parça içerisindeki motifleme ve cümlelemelere dikkat etmesi.

2.2.5. Yorumlama Aşaması

Parçayı bütün olarak yorumlayabilmesi

Araştırmannın hedeflerine ulaşma durumunu belirlemek için, gözlem formu ile elde edilen verilerin analizinde ağırlıklı ortalama tekniğinden yararlanılmıştır. Ortaya çıkan ağırlıklı ortalama değerlerini yorumlamak için standart bir aralık kriteri geliştirilmiştir. Bu da aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir.

$$a = \frac{\text{En Yüksek Puan-En Düşük Puan}}{\text{Grup sayısı}}$$

Bu çalışma için aralık katsayısı şu şekildedir:

$$a = \frac{5-1}{5} = 80$$

Bu aralık katsayısına bağlı olarak aşağıdaki şekilde gruplandırma yapılmıştır. Gözlem formunda, 0–1.80 arası “mevcut değil” kazanılmamış davranışları, 1.80–2.60 arası “zayıf” seyrek olarak kazanılmış davranışları, 2.61–3.40 arası “orta” bazen uygulanan kazanılmış davranışları, 3.41–4.20 arası “iyi” sıklıkla uygulanan kazanılmış davranışları ve 4.21–5.00 arası “çok iyi” her zaman uygulanan kazanılmış davranışları temsil etmektedir. Verilerin işlenmesi ve çözümlenmesinde SPSS 18.0 paket programı kullanılarak ağırlıklı ortalama, yüzde (%), frekans (f) dağılımları ile gözlem formunda yer alan davranışlar arasında anlamlı farkın olup olmadığını saptamak için pearson χ^2 (ki-kare) testi uygulanmış ve sonuçları yorumlanmıştır. Korelasyon ifadesi – 1 ile + 1 arasında bir değer alır ve ‘r’ ile ifade edilir. Korelasyon katsayısının pozitif olması ($r>0$), bir değişkene ilişkin verilerin artması durumunda diğerinin de artması veya bir değişkene ilişkin verilerin azalması durumunda diğerinin de azalması anlamına gelmektedir (Ural ve Kılıç, 2006:247).

3.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öğrencilerin bireysel çalışma sürecinde uyguladıkları temel teknik ve müzikal davranışların ağırlıklı ortalama puan dağılımları ve uygulanan davranışlar arasındaki farklılığın olup olmadığına yönelik analiz sonuçları tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Tablo-1: Piyanoda Oturma Pozisyonu İlişkin Dağılım

Piyanoda Pozisyon	n	min	max	x	ss
Toplam Davranış	15	1	5	3,81	1,151

Piyanoda oturma pozisyonu, öğrencinin tabureyi doğru yerleştirebilmesi (x:4,13, ss:1,06); oturma pozisyonunda vücut ağırlığını tabure ile klavye arasında dengeli bir biçimde paylaşabilmesi (x:3,38, ss:1,13); öğrencinin oturma pozisyonunda piyanoya uzaklık mesafesi (x:3,53, ss:1,36) ve ayakların pozisyonu (x:3,73, ss:1,22) davranışlarından oluşmaktadır. Tablo-1 incelendiğinde piyanoda oturma pozisyonuna ait toplam davranış ortalamasının 3,81 ile ‘iyi’ derecede kazanılmış davranış olduğu ve sıklıkla uygulandığı saptanmıştır.

Tablo-2: Deşifre Öncesi Parçanın İncelenmesine İlişkin Dağılım

Deşifre Öncesi Parçayı İnceleme	n	min	max	x	ss
Toplam Davranış	15	1	4	2,41	,855

Deşifre öncesi parçanın incelenme aşamasında öğrencinin parçanın tonuna ve ton değişikliklerine (x:4,07, ss:0,96), ölçü sayısına (x:2,13, ss:1,41), türü/biçimine (x:1,27, ss:1,03), temposuna (x:2,40, ss:1,45), parça içerisindeki tekrar, dolap, vb. işaretlere (x:1,13, ss:0,52) dikkat etmesi; sağ eldeki ezgiyi (x: 3,60, ss:1,18) ve sol eldeki ezgiyi (x: 2,80, ss:1,42), dizileri, akorları, arpejleri vb. (x:2,40, ss:1,45) incelemesi ve parça içerisindeki tekrarlayan fikirleri (x:1,80, ss:1,08) görmesi kriterleri değerlendirilmiştir. Toplam davranış ortalaması incelendiğinde (x:2,41) deşifre öncesi parçanın incelenmesinin ‘zayıf’ derecede kazanılmış davranış olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo-3: Deşifre Aşamasına İlişkin Dağılım

Deşifre Aşaması	n	min	max	x	ss
Toplam Davranış	15	1	4	1,84	,847

Deşifre aşaması, öğrencinin parçaya doğru konum ve sestene başlaması (x:3,73,ss:1,28); parçayı çok ağır tempoda çalması (x:1,80, ss:1,15); parmak numaralarına (x:1,73, ss:1,22), parça içerisindeki ton değişikliklerine ve altere edilmiş seslere (x:1,80, ss:1,32), tekrar, dolap, senyo ve d.c. gibi işaretlere (x:1,33, ss:0,80), legato, staccato vb. çalış tekniklerine (x:1,53, ss:0,92), oktav (8va....) işaretlerine (x:1,20, ss:0,56) dikkat etmesi ve parçayı düzenli vuruşlar içerisinde baştan sona çalması (x:3,00, ss:1,20) kriterlerinden oluşmaktadır. Tablo-3’deki toplam davranış ortalaması incelendiğinde (x:1,80) deşifre aşamasındaki davranışların ‘zayıf’ derecede uygulandığı ortaya çıkmıştır.

Tablo-4: Çalışma Aşamasına İlişkin Dağılım

Çalışma Aşaması	n	min	max	x	ss
Toplam Davranış	15	1	4	2,01	,897

Çalışma aşaması, öğrencinin parçayı küçük bölümlere ayırarak çalışmalar yapması (x:3,00, ss:1,20), bölümler içerisinde özel çalışmalar yapması (x:1,67, ss:0,98); çalış tekniklerine (x:2,93, ss:1,49), parmak numaralarına (x:2,80, ss:1,49), anlatım ve gürlük terimlerine (x:1,73, ss:1,22), motifleme ve cümlelemelere (x:1,53,

ss:0,83) dikkat etmesi; metronom kullanması (x:1,00, ss:0,00) ve parçayı temposuna yakın hızlandırma çalışmaları yapması (x:1,40, ss:0,70) kriterlerinden oluşmaktadır. Toplam davranış puanı (x:2,01) incelendiğinde çalışma aşamasının ‘zayıf’ derecede olduğu saptanmıştır.

Tablo-5: Yorumlama Aşamasına İlişkin Dağılım

Yorumlama Aşaması	n	min	max	x	ss
	15	1	2	1,020	,411

Tablo-5’deki parçanın bütün olarak yorumlanması aşaması ortalama puanına göre (x:1,02) davranışın ‘mevcut değil’ yani kazanılmadığını göstermektedir.

Tablo-6: Öğrencilerin Çalışma Süresine İlişkin Dağılım

Çalışma Süresi	n	Min (dak)	Max (dak)	x	ss
	15	15	55	40,00	12,34

Öğrencilerin bireysel çalışma sürelerinin dağılımına bakıldığında minimum çalışma süresinin 15 dakika, maksimum çalışma süresinin ise 55 dakika olduğu ortaya çıkmıştır. Ortalama sürenin ise 40 dakika olduğu görülmektedir.

Tablo-7: Bireysel Çalışmadaki Aşamaların Farklılaşma Durumuna İlişkin Korelasyon Değerleri

	Piyanoda Pozisyon	Parçayı İnceleme Aşaması	Deşifre Aşaması	Çalışma Aşaması	Yorumlama Aşaması	Çalışma Süresi	
Piyanoda Pozisyon	Pearson Correlation	1,000	,488	,432	,642(**)	,598(*)	,280
	Sig.(2-tailed)		,065	,107	,010	,019	,313
	n	15	15	15	15	15	15
Parçayı İnceleme Aşaması	Pearson Correlation	,488	1,000	,405	,573(*)	,408	,376
	Sig.(2-tailed)	,065		,135	,025	,131	,167
	n	15	15	15	15	15	15
Deşifre Aşaması	Pearson Correlation	,432	,405	1,000	,573(*)	,694(**)	,508
	Sig.(2-tailed)	,107	,135		,026	,004	,053
	n	15	15	15	15	15	15

Çalışma Aşamaları	Pearson Correlation	,642(**)	,573(*)	,573(*)	1,000	,704(**)	,614(*)
	Sig.(2-tailed)	,010	,025	,026		,003	,015
	n	15	15	15	15	15	15
Yorumlama Aşamaları	Pearson Correlation	,598(*)	,408	,694(**)	,704(**)	1,000	,559(*)
	Sig.(2-tailed)	,019	,131	,004	,003		,030
	n	15	15	15	15	15	15
Çalışma Süresi	Pearson Correlation	,280	,376	,508	,614(*)	,559(*)	1,000
	Sig.(2-tailed)	,313	,167	,053	,015	,030	
	n	15	15	15	15	15	15

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).
* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Tablo-7’de bireysel çalışma sürecindeki aşamaların birbirlerine olan ilişkilerinin düzeyi ve yönü korelasyon analiziyle ölçülmüştür. Buna göre piyanoda oturma pozisyonu ile parçayı çalışma ($r=642$) ve yorumlama ($r=598$) aşamaları arasında; parçayı inceleme aşaması ile çalışma aşaması ($r=573$) arasında; deşifre aşaması ile çalışma ($r=573$) ve yorumlama ($r=694$) aşamaları arasında; çalışma aşaması ile diğer bütün aşamalar arasında ve çalışma süresi ile çalışma ($r=614$) ve yorumlama ($r=559$) aşamaları arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu saptanmıştır. Buna göre piyanoda pozisyon, parçanın incelenmesi, deşifre ve yorumlama aşamalarındaki davranışların uygulamadaki başarı düzeyi arttıkça çalışma aşamasındaki davranışların da artacağı; piyanoda pozisyon, deşifre ve çalışma aşamalarındaki davranışların uygulamadaki başarı düzeyi arttıkça yorumlama aşamasındaki davranışların da artacağı söylenebilir. Bununla birlikte öğrencilerin bireysel çalışma sürelerinin artması ile parçanın çalışılma ve yorumlama aşamalarındaki başarı düzeyinin artacağı söylenebilir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonucuna göre, bireysel çalışma sürecinde öğrencilerin piyanoda oturma pozisyonundaki mevcut davranışları sıklıkla (iyi derecede) uyguladıkları; deşifre öncesi parçanın incelenmesi, deşifre ve çalışma aşamasındaki davranışları ‘zayıf’ derecede uyguladıkları; yorumlama aşamasındaki davranışların ise uygulanmadığı ortaya çıkmıştır. Çalışma sürecinde öğrencilerin bireysel çalışma sürelerinin ortalaması 40 dakika olarak tespit edilmiştir. Bu sürenin günlük çalışma için yeterli düzeyde olup olmadığı tartışma konusudur. Bu sonuçlara göre ortalama 40 dakikalık çalışma süresinde parçanın ayrıntılı çalışılması ve bütün olarak

yorumlanması aşamalarının tamamlanmasının, öğrencinin seviyesi ve teknik becerisi yüksek değilse, mümkün olmadığı söylenebilir. Çünkü bu sürenin kendi seviyesinde yeni bir eser çalışan öğrenci için ancak eseri ayrıntılı olarak inceleyip deşifre çalışması yapmasına olanak sağladığı düşünülmektedir. Bu noktada öğrencilerin çalışma ve yorumlama aşamalarındaki uygulamaların zayıf olmasının doğal bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Ancak deşifre öncesi parçanın incelenmesi ve deşifre çalışması aşamalarındaki davranışların zayıf derecede olması süre ile açıklanamamaktadır, çünkü ortalama süre parçanın incelenmesi ve deşifre çalışılması için yeterlidir. Oysa öğrencinin yeni bir esere başlarken parçanın tonunu, ton değişikliklerini; türü, ölçü sayısı ve temposunu; parça içerisindeki tekrarlayan fikirleri, sağ ve sol eldeki ezgileri, dizi, akor ve arpejleri; değiştirici işaretler, gürlük ve anlatım terimlerini incelemesi, eserin tanınmasını ve çalışma aşamalarında karşılaşılan zorlukların görülmesini sağlayacak aynı zamanda oluşabilecek yanlış çalışmaların önüne geçecektir. Bu da öğrencinin parça hakkında genel bir fikir edinmesini ve çalışma süresini daha verimli kullanmasını sağlayacaktır. Benzer bir çalışmada Ceman (2005:54) müzik öğretmen adaylarının günlük bireysel piyano çalışmaları sırasında karşılaştıkları sorunlar üzerine yaptığı araştırmasında, öğretmen adaylarının günlük her gün düzenli çalışmalarının çok sık olmadığı ve piyano çalışma sürelerinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Büyükkaykçı (2004:171) yaylı çalgı öğrencilerinin günlük çalışma uygulamalarını tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmasında; öğrencilerin günlük çalışma sürelerinin 2 saatten az olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte Cerit (2010:89) öğrencilerin piyano çalışma yöntemlerini kullanma durumlarını incelediği araştırması sonucunda, öğrencilerin piyano çalışmalarına ayırdıkları süre ile çalışmanın belirli bir plan doğrultusunda yapma arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit etmiş, çalışma süresinin arttıkça, çalışma alışkanlığına sahip olma durumunda da artış olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, çalışmada ortaya çıkan çalışma süresi ile ilgili sonuçla paralellik göstermektedir.

Parçanın armonik analizinin ayrıntılı incelenerek yapılması, öğrencinin o parçayı daha bilinçli çalışmasını ve teoride edindiği bilgileri uygulamaya aktarabilmesini sağlayacaktır. Öğrencinin bilinçli, kendisini kontrol ederek çalışması, onun gelişme hızını artıracak ve kendine olan güvenini geliştirecektir. Öğrenci, deşifrenin ne olduğunu iyice kavramalı ve kendi seviyesinin altında küçük parçalar çalarak, bu becerisini geliştirmelidir. Piyano eğitimcilerinin de, derslerinin bir kısmında deşifreye zaman ayırmaları, öğrencilerin bu davranışı kazanmalarının devamlılığı açısından önemlidir.

Bireysel çalışma sürecinde parçanın çalışma aşamasında öğrencinin metronom kullanma davranışının mevcut olmadığı (x:1,00) ortaya çıkan önemli sonuçlardan biridir. Piyano eğitimi sürecinde öğrenciler metronomun önemini kavramalı ve kullanımını öğrenmelidir. Bu noktada eğitimciyle birebir yapılan derslerde bu alışkanlığın öğrenciye kazandırılması önem kazanmaktadır. Böylelikle

metronom kullanma, öğrencide düzenli davranış şekline dönüşecek ve devamlılığı sağlanacaktır. Aynı zamanda, eseri gerçek temposunda çalabilmek için, hızlandırma çalışmalarını daha sağlıklı yapacaktır.

Bireysel çalışma sürecindeki aşamaların birbirlerine olan ilişkilerinde korelasyon analizi sonuçlarına göre piyanoda pozisyon, deşifre ve çalışma aşamalarındaki davranışların uygulamadaki başarı düzeyi arttıkça yorumlama aşamasındaki davranışların da artacağı; piyanoda pozisyon, parçanın incelenmesi, deşifre ve yorumlama aşamalarındaki davranışların uygulamadaki başarı düzeyi arttıkça çalışma aşamasındaki davranışların da artacağı söylenebilir. Araştırmada ortaya çıkan bu sonuç piyano eğitiminde bireysel çalışma sürecindeki her bir aşamanın birbirine ne kadar bağlantılı ve birbiri üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Bu durum öğrencilerin bireysel çalışma sürecinde yaygın olarak parçayı ayrıntılı incelemeyen, analizini yapmadan çalmaya çalışmasının getirdiği gereksiz zaman kaybının ve zamanla öğrencide oluşturduğu başarısızlık duygusunun nedenlerinden biri olarak düşünülebilir. Ercan'a göre (2008:107) "Ödevlerini nasıl ve ne şekilde çalışacaklarını, zamanlarını nasıl verimli bir şekilde kullanacaklarını yeterince bilmeyen öğrenciler genellikle alıştırmayı yapma konusunda da yerleşmiş bir fikre sahip değildirler. Böylece denetimden uzak bir şekilde piyano başında geçirilen zaman onlar için verimli olmaktan çok, gerekli çalışmalar ve zaman kaybı sonucunda bıkkınlık, yorgunluk getirecektir." Bu nedenle öğrencilerin bireysel çalışma sürecinde parçanın ayrıntılı incelenmesi, deşifre çalışması gibi aşamaları atlama önerilmektedir. Öğrencilerin bireysel çalışma sürelerinin artması ile parçanın çalışılma ve yorumlama aşamalarındaki başarı düzeyinin de artacağı söylenebilir. Gökbudak'a göre (2002:168), bireysel çalışma yöntemleri hakkında az-çok bilgi sahibi olan öğrenci zaman kaybetmeyecek, hayal kırıklığına uğramayacak ve en önemlisi çaresizlik içerisinde piyanoyu bırakmayı düşünmeyecektir.

Öğrencilerin bireysel çalışmalarında hangi yöntemleri nasıl kullanacakları konusunda bilgi ve deneyim kazanmaları için en büyük görev piyano eğitimcilerine düşmektedir. Piyano eğitiminde eğitimcilerin öncelikli amacı, öğrencilerin piyano becerisini geliştirmek ve en kısa zamanda, kendi ayakları üzerinde durmalarını sağlamaktır.

KAYNAKÇA

Agay, D., (1981). *Teaching Piano* (volume:1). New York: Yorktown Music Pess, Inc.

Babacan, E., (2010). *Başlangıç Piyano Eğitiminde Algusal Öğrenme Stillerinin Uygulanabilirliği*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

Büyükkayıkçı, G.E., (2004). *Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları Yaylı Çalgı Öğrencilerinin Günlük Bireysel Çalışma Yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.

Büyükoztürk, Ş., (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (8. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Ceman, S., (2005). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Çalışma Alışkanlıkları ve Piyano Çalmalarını Etkileyen Faktörler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Programı, Trabzon.

Cerit, E., (2010). *Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Piyano Çalışma Yöntemleri İle Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Çimen,G., (1994). Piyano Eğitiminde Bireysel Çalışma Süreci. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 138-142.

Ercan,N., (1990). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi. *Orkestra Dergisi*. 203, 31-37.

Ercan, N., (2008). *Piyano Eğitiminde İlke ve Yöntemler*. Ankara: Sözkese Matbaası.

Eroğlu, Ö., (2010). *Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Piyano Eserlerini Ezbere Çalma Başarılarında Analitik Ezberleme Yaklaşımlarının Etkiliği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.

Fenmen, M., (1991). *Müzikçinin El Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Gasimova, T., (2010). Piyano Öğrenme ve Öğretme Teknikleri. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi/Journal Of Institute Of Fine Arts. e-dergi.* 25, erişim tarihi: 02.11.2013, <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/GSED/article/view/6125>.

Gökbudak, Z.S., (2002). Piyano Eğitiminde Yeni Bir Parça Öğrenirken İzlenecek Yöntemler. *Türkiye’de Müzik Sempozyumu*. Ankara: Sevda-Cenap And Müzik Vakfı Yayınları. 163-168.

Özen, N., (1995). Okul Müzik Eğitiminde Çalgı Eğitiminin Önemi. *Mavi Nota Dergisi* 18, 32.

Pirgon, Y., (2009). *Piyano Eğitiminde Karşılaşılan Teknik Güçlüklerin Aşılmasına Yönelik Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

Türkmen, N., (2008). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyanoda Deşifre Çalabilme Düzeyleri Üzerine Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.

Ural, A. ve Kılıç, İ., (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*. (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.